Ao. 1856. Donderdag

No. 125. 16 October.

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 14 October 1856.

Van wege Zijne Excellentie den Heer Gouverneur dezer Kolonie, wordt hiermede bekend gemaakt, dat, ten gevolge van de daartoe gedane verzoeken, *Brieven van Manumissie* zijn verleend geworden aan de navolgende slaven, als:

1o. Aan de slavenkinderen *Lumbert*, geboren in 1853, zoon van *Jansie*, en zijnen broeder *Nicolaas*, geboren in 1855, en *Marius*, geboren in 1856, zoon van *Apolonia*, toebehoord hebbende aan plantaadje *Dageraad en Dankbaarheid*, divisie *boven Cottica en Perica.*

2o. Aan de slavin *Katje*, geboren in 1793, (moedersnaam onbekend), toebehoord hebbende aan plantaadje *Houttuin*, divisie *Parra.*

3o. Aan de slavin *Brandina*, geboren in 1829, dochter van *Catharijntje* en hare kinderen: *Jansje*, geboren in 1848, en *Henrij*, geboren in 1850, toebehoord hebbende voor den vrijdom aan J. C. van Weede.

4o. Aan de slavin *Anna*, geboren in 1841, dochter van *Truij* of *Trowé*, toebehoord hebbende aan plantaadje *la Diligence*, divisie *boven Suriname.*

5o. Aan de slaven: *Frederik*, geboren in 1817 (moedersnaam onbekend) en *Johannis*, geboren in 1834 (moedernaam onbekend), toebehoord hebbende voor den vrijdom aan E. R. Gillard.

en 6o. Aan den slaaf *Kwassie*, geboren in 1817, zoon van *Kwassiba*, toebehoord hebbende aan J. V. Zweever;

En dat gemelde gemanumitteerden voortaan de namen zullen voeren, van:

1o. *Jacob Lambert Dager.*
Samuel Nicolaas Dager.
Isaak Marius Dankbaar.
2o. *Sophia Kaatje Beek.*
3o. *Brandina Beijenkorf.*
Jansje Beijenkorf.
Henrij Beijenkorf.
4o. *Anna Gorsia.*
5o. *Frederik François Drallig.*
Johannis Christiaan Rijzig.
en 6o. *Theodorus Cornelis Weef.*

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 15 October 1856.

Bij Gouvernements resolutie van den 11n. dezer No 1279, is, onder de nadere goedkeuring des Konings:

1o. Aan den Heer G. J. Halfhide, op zijn verzoek, verleend een *eervol* ontslag als 2e. Luitenant der divisie *Saramacca.*

2o. In de divisie *Saramacca* benoemd:

a. Tot 1e. *Luitenant*, de 2e. Luitenant F. Boeddinghaus,

en b. tot 2e. *Luitenants*, de oud 2e. Luitenants G. Fraser en J. H. Cummings.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 15 October 1856.

Bij Gouvernements-resolutie van den 13n. dezer No. 1284, is, onder de nadere goedkeuring des Konings:

1o. Aan den Agent van Politie S. K. Brongersma, op het daartoe door hem gedaan verzoek, verleend een *eervol* ontslag uit de dienst; met toekenning van wachtgeld, in afwachting van het hem toe te kennen pensioen.

en 2o. Tot *Beambte van Politie* benoemd, H. B. J. Stroober, met bepaling dat hij, de dienst zulks vereischende, tevens als *Dienaar van Justitie* of *Veldwachter*, zal kunnen worden te werk gesteld.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.
Post - Kantoor.

Op DONDERDAG den 16den dezer, des morgens ten 10 ure, zullen de per den Nederlandschen schoener *Essex*, kapt. D. GAERSTE Jz., naar *Curaçao* te verzenden Brievenpakketten worden gesloten.

Paramaribo, den 14 October 1856.

De Ambtenaar belast met de Posterij,
J. S. BURNE.

SEQUESTERS

van de Plantage *Nieuwhoop*, bieden bij inschrijving, het hoogste bod goedgekeurd wordende, te koop aan, tegen *Kontante betaling*:

20 VATEN SUIKER,

om voor rekening en risico van den kooper binnen 8 dagen van plantage af te halen.

Zullende de Inschrijvings-billetten ter Griffie van het Geregtshof, tot *HEDEN MORGEN* ten 9 ure, worden aangenomen.

Paramaribo, den 16 October 1856.
(13658)

SEQUESTERS

der onderstaande Plantaadjen, bieden bij inschrijving, tegen *Kontante Betaling*, te Koop aan:

Van plant. *Concordia*,

8 BALEN KAKAO,

Van plant. *Caledonia*,

14 BALEN KOFFIJ,

liggende ter Landswaag.

De inschrijvings-billetten zullen ter Griffie van het Geregtshof, tot *HEDEN MORGEN* ten 9 ure aangenomen en aldaar geopend worden ten overstaan van den Heer Gecommitteerde tot de Zaken van Curatele en Sequestratie.

Het hoogste bod goedgekeurd wordende, zal de KAKAO en KOFFIJ, onmiddellijk na de toewijzing, in ontvang moeten genomen en voor elke ledige baal *f* 1,10 gerestitueerd worden. (13648)

Paramaribo, den 16 October 1856.

[13134] De Exploicteur bij het Geregtshof in de kolonie *Suriname*, zal op Vrijdag den 28n. November 1856, des voormiddags te *half negen* ure, publiek bij executie verkoopen:

De plantaadje **SARAH** cum annexis, gelegen in *Coronie*, tusschen de plantaadjen *Burnside* en *Leasowes*; aankomende John Bent (nu boedel.)

Paramaribo, den 15 October 1856.
SIMON ABENDANON Sz.

Belanghebbenden worden bij deze verzocht hunne rekeningen over het 3de kwartaal dezes jaars, ten laste der Gouvernements plantage *Catharina Sophia*, voor den 25n. dezer bij den ondergeteekende in te dienen, en in het vervolg na afloop van elk kwartaal, voor den 10n der daarop volgend maand; zullende anders de rekeningen welke later worden bezorgd alsdan niet in aanmerking komen, doch eerst in het opvolgend kwartaal.

Paramaribo, den 15 October 1856.
De Beheerder der opgemelde Plantage,
WM. HUMPHREIJS.

Paramaribo, *den* 15 *October* 1856.

Op uitgedrukt verlangen van verscheidene zijden, om de, op laatstl. Vrijdag, door den WelEerw. Heer C. VAN SCHAICK gehouden Voorlezing over de Mettraij, door den druk te verspreiden, ten einde, langs dien weg, het doel, de aard en de strekking van zulk eene Inrigting meer algemeen, onder onze bevolking, bekend te doen worden, zijn wij aangezocht geworden, om dat stuk in onze kolommen op te nemen. — Daaraan voldoende, laten wij hetzelve hieronder volgen. Het luidt aldus:

METTRAIJ
en het wenschelijke van zoodanige stichting te Suriname.

De gansche bewerktuigde schepping bevat en is eene reeks van wonderen, die, wel verre van afgerond en gesloten te zijn, gedurig, ja! bijna dagelijks nog vermeerderd wordt en zich vermenigvuldigt; zoodat wij, met verbazing en eerbiedige bewondering, uitroepen: God is groot! Wat zeg ik? in aanbidding en dank nederknielen voor Hem, wiens magt en wijsheid zoo onbegrensd zijn.

Onder al die wonderen en almagtsteekenen is er geen grooter, dat zoo in 't oog springt en verbazing wekt, dan de verbroedering der menschheid. Volkeren, weleer in vijandige houding tegen over elkander staande; door geboorte, staatkunde, godsdienstige rigting en zienswijze van elkaar gescheiden, reiken elkander de broederhand, knoopen onderling banden en betrekkingen aan van vriendschap, zoo als de geschiedenis der menschheid van vroegere eeuwen, op hare, niet zelden met bloed en tranen bezoedelde bladzijden, geene voorbeelden kan aanwijzen.

Er is eene redelijke en zedelijke hervorming ontstaan; wier mogelijkheid men vroeger betwijfelde, ja! waar men niet aan durfde denken. Eene hervorming, vernielend en doodelijk, voor al wat duisternis heet, maar heil en zegen en voorspoed aanbrengend, voor al wat licht en waarheid is en genoemd mag worden. Eene hervorming niet meer te bezweren en te stuiten, maar met onbeschrijfelijke kracht veroveringen makende; bij allen en alom zigtbaar en in alles ingrijpende. Zij vraagt naar moeiten noch bezwaren, tegenstand noch struikelblok, maar drijft allen en alles voor zich uit en weet alles weg te ruimen.——

Wat vóór achttien eeuwen onmogelijk was, wordt in de negentiende uitvoerbaar geacht en tot stand gebragt. Poëzij, wijsbegeerte, schilder- en beeldhouwkunst mogen haar bestaan aan Griekenland en Rome vooral te danken hebben; dat zij de menschheid hebben gelukkig gemaakt, hierop kunnen zij zich niet beroemen. De zaligheid, waarachtig geluk is uit de Joden. Sedert het werkzaam leven van den Christus onder zijne tijdgenooten, Jood of Heiden, is die hervorming geboren, die sedert de verloopen eeuwen al krachtiger zich gelden laat, alom doortogt en alom veroveringen maakt.

Verklare men, zoo men kunne, langs andere wegen, dat verbazend verschijnsel! Maar neen! met het geschiedboek in de handen, en lettende op zijne leer en daden vinden wij in Hem en tijdens Zijn leven aangevangen, wat in den loop der tijden verder en krachtvoller is ontwikkeld.

Van toen af dagteekent zich het oogenblik dat de mensch in den mensch geen natuurgenoot alleen, maar zijn broeder, kind van eenen en denzelfden Hemelschen Vader leerde erkennen. Het door Hem gepredikt Godsbegrip, verduidelijkt door Zijn wandel en handel, onder Jood en Heiden: het door Hem aangewezen middel tot gelukzaligheid, in heiligheid gelegen en bestaande, heeft de menschheid uit haren doodelijken slaap wakker geschud en leeren inzien dat, tusschen God en mensch, en tusschen dezen onderling, de naauwste betrekking bestond.

Maar ook van toen aan werd *liefde* het beginsel van en de scherpe prikkel tot alle goeds en lofwaardigs, dat tot stand kwam. Er moge somtijds kaf en onkruid onder het koorn vermengd zijn geweest; dwaze eigenliefde en ijdel streven naar eenen onsterfelijken naam, werden allengs naar den achtergrond verdreven door menschen- en broederliefde, ten volle dien naam waardig.

Ik wijs, om van niets anders te gewagen, op de gestichten van liefdadigheid voor oud en jong; op de Gods- en Weeshuizen van tijd tot tijd in aanzijn geroepen, monumenten van liefdadigheid en mededoogen, nog sprekende nadat de stichters gestorven zijn; wier opschrift, al staat het in marmer noch arduin gebeiteld, geen ander zijn kan, dan: ziet, hoe lief zij hadden!

Gelijk elders, zoo kon ook Suriname op zijn weldadigheids-instellingen boogen. Het had zijn Lands Gasthuis voor Hervormden en zijn Weeshuis voor de Lutherschen. Men wilde ook hier niet achterlijk zijn in de vervulling van het groot gebod: Hebt uwe naasten lief gelijk u zelven. Helaas! beider lot is u bekend. Zij werden eene prooi der vlammen, en zijn niet herbouwd. Waarom niet?... ik ben niet bij magte die vraag te beantwoorden. Dit weet ik echter, het moge toen zijn geweest een bejammeringswaardig verlies, thans noem ik het een geluk. Wat toen wenschelijk was, zou nu niet raadzaam wezen. Wat toen in mij een verdediger, een helper zou gevonden hebben, zou ik nu ongetwijfeld afkeuren en van mijne zijde geen hulp en medewerking vinden, vooral niet in tropische gewesten.

Hoe doelmatig, ja ruim gebouwd, opeenhooping van personeel is vooral ten onzent te eenenmale af te keuren. En die opeenhooping is niet altijd te vermijden en geen uit de lucht gegrepen bezwaar. Bij buitengewone ziekte en sterfgevallen wordt het gesticht met weeskinderen opgehoopt, meer dan de lokaliteit bevatten kan. En die ruimte is en blijft dezelfde, ofschoon het personeel vermeerderd zij. De weezen afwijzen, zou ongehoorde onbillijkheid en hardvochtigheid zijn. Elders plaatsen? .... Maar het gesticht is er niet voor ingerigt. Elders uitbesteden? .... Maar dit valt niet en kan niet vallen in den geest der stichting, die daardoor zou bezwaard worden en wel binnen hare muren, waar zij niet buiten af zorgt en verpleegt.

Er is nog een ander bezwaar, het is: de Weeskinderen van beider geslacht onder hetzelfde dak, vooral alweder in dit klimaat, kan niet anders dan op de zedelijkheid en eerbaarheid nadeelig terug werken. Zal men afzonderlijke inrigtingen daarstellen, hoe kostbaar en omslagtig wordt alles.

Beide deze zwarigheden zijn echter bij genoegzame fondsen niet onoverkomelijk. Met geld is veel tot stand te brengen. Maar er is iets gewigtigers. Het is dit: bij al het schoone en lofwaardige dier inrigtingen lijden alle ons bekende stichtingen van dien aard aan hetzelfde gebrek. Het kind komt onder dak, lijdt geen honger en gebrek, koude en ellende, wordt gekleed, gaat school, de meisjes ook op den naaiwinkel, indien het gesticht er namelijk naar ingerigt is.

Maar de jongen?!?... Op twaalf, dertienjarigen leeftijd moet hij een ambacht kiezen, een baas zoeken en buiten het gesticht te leeren gaan. Wat er, in het gesticht, goeds ingestampt is, wordt er buitenshuis uitgestoomd, te midden van allerlei, waarmee hij in aanraking komt. De tijd is daar, dat hij 't gesticht verlaten moet. Nog een graciejaar somtijds en,... hij heeft geen thuis, geen eten, geen kleeding en kent zijn ambacht niet zóó, dat hij zich redden en onderhouden kan.

Ik mag, ik kan niet schetsen wat mijne oogen gezien en mijne ooren gehoord hebben.

En toch! dit is een weeskind in vlugtige trekken geschetst, dat goed verpleegd is en opgebragt werd in een goed geordend Godshuis in... mijn geboortestad Amsterdam, dat trotsch mag zijn op soortgelijke en vele dier inrigtingen voor den ouden stok, voor den strompeligen grijsaard en de verlaten wees.

Niet daarin tastte men mis, dat men vroeg: wat moet men voor en aan een weeskind doen?— maar hierin, dat men vergat, dat dit kind een man of vrouw werd,—en om dat in den regten zin te worden, het weeskind moet zijn en blijven een voorwerp van gedurige zorg, naauwkeurig toezigt en onder bepaalde leiding van hen, die de taak zijner opvoeding op zich genomen hebben, even als in een goed geordend huisgezin alom en ten allen tijde plaats heeft.

Dit alles voor oogen, aarzelen wij niet, openlijk te verklaren: de Godshuizen mogen getuigen van liefde, belangstelling en zorg, maar zij zijn niet in 't algemeen belang wat zij moesten wezen, en daarbij te kostbaar om derzelver vermeerdering, door nieuwe stichting, te bevorderen. Zij zijn te gebrekkig en in een tropisch klimaat in 't minst niet aan te prijzen. Gelukkig, dat men, in den aanvang dezer eeuw, dat gebrekkige inziende, op het denkbeeld is gekomen, gansch andere opvoedingsinrigtingen daar te stellen; waar niet alleen het kind in de kinderjaren, geen honger en kommer lijdt, geen gebrek heeft aan school- en godsdienstig onderwijs, maar zoodra mogelijk in datzelfde gesticht gelegenheid heeft, om opgevoed te worden tot een nuttig en werkzaam lid der maatschappij, door een of meer ambachten of den landbouw te beoefenen.

Wil men ietwat goeds? Wil men ietwat ten nutte des volks, vooral van dat gedeelte des volks dat, door sterfgevallen of andere min gunstige omstandigheden, niet in staat is het welzijn van den jongen te behartigen? men stichte een of meerdere Mettraij's, waar hij leere werken; waar hij, van der jeugd aan, naar gelang van zijne krachten, aan den arbeid gewend worde! zoo zal de weldadigheid vruchten verwachten kunnen en mogen van haren arbeid en van hare opofferingen, vruchten die anderzins voor het meerendeel verloren gaan, althans niet zoo algemeen en overvloedig zijn zullen.

Hiervan in 't Moederland en elders doordrongen, ziet men geene Godshuizen meer oprijzen, maar soortgelijke opvoedingsinrigtingen. Vergunt mij hierbij stil te staan.

1o. Wat is de Mettraij?

2o. Waarom is zij ten onzent wenschelijk?

I.

Wat is Mettraij?

Mettraij drukt niet uit het karakter of doel van eene of andere Maatschappij, genootschap of inrigting, maar is de naam van een vruchtbare plek gronds in Frankrijk, aan de Loire gelegen, toebehoorende aan den graaf de Brétignères;—waar eene inrigting tot stand kwam, edel en grootsch in doel, en heilrijk in de gevolgen. Gevolgen zoo heilrijk, dat men in Nederland, te Rijsselt, nabij Zutphen, eene soortgelijke tot stand bragt en ter vereeuwiging van den plek gronds, waar die eerste of moederstichting ontstond, daaraan den naam *Mettraij* heeft gegeven.

Niettemin kan men dien graaf minder stichter of schepper van deze genieale onderneming ten zegen der menschheid noemen. Die naam en die eer komen meer bepaald toe aan zijnen boezemvriend *Démetz*, Raadsheer in het koninklijk geregtshof te Parijs; een man even aanzienlijk, als hoog geacht en overvloedig bedeeld met aardsche middelen en schatten.

Neergebogen onder verdriet, huisselijk lijden en zielskwelling verlaat hij, onder geleide van een zijner vrienden, zijn vaderland en

reist naar Noord-Amerika. Eensdeels om verademing en troost te zoeken, — anderdeels om al reizende ietwat goeds tot stand te brengen. Maar wat? Hij weet het niet! Het is een onbepaald plan en eene heilige zucht. Meer niet! Alles ligt voor hem in het onzekere en in het duister. Hij laat den uitslag aan God en aan zijne ondervinding en ontmoetingen over. Alleen dit staat bij hem vast: zelve ongelukkig, wil hij trachten, ongelukkigen gelukkig te maken. Hij wil in den schoot des ongeluks, te midden van hen, die nog rampzaliger zijn dan hij zich gevoelt, opsporen, leeren kennen wat hij ter bereiking van zijn doel noodig keurt. Het Amerikaansch gevangenisstelsel en het lot der kerkerbewoners trekt zijne geheele aandacht. Gansche dagen brengt hij er door. En de man, gewoon zich in den hofcirkel te bewegen, is tijdelijk bewoner van verschillende gevangenissen, te midden van allerlei misdadigers en veroordeelden.

Toch bleef het nacht voor hem. Hij kon tot geen besluit komen. Reeds heeft hij Amerika weder verlaten en is op zijne terugreize te Hamburg, toen plotseling licht voor hem opging. Daar, en toen sloeg het uur, dat hij zich als door den vinger der Almagt zag aanwijzen, wat hem te kiezen en wat hem te doen stond.

Daar ter stede bestaat eene inrigting, *das Rauhe Hause* genoemd, waar verwaarloosde kinderen opgenomen, gevoed, verpleegd, ja! wat alles afdoet en meer dan iets ter wereld geldt, opgevoed en tot menschen, tot bruikbare en nuttige leden der maatschappij gevormd worden.

Men maakt er den edelen *Démetz* opmerkzaam op en raadt hem dringend aan, die inrigting te bezigtigen. Nauwelijks heeft hij alles aanschouwd, en zich vergewist, of in opgetogenheid der ziel roept hij uit: »ik heb gevonden wat ik zocht!" *Das Rauhe Hause* is het model van 't geen hij in zijn vaderland zal daarstellen. Zijn gansche leven en al zijne krachten wil hij toewijden aan het heil en de teregtbrenging van verwaarloosde knapen. Dat is zijn plan, zijne keuze, zijne heilige gelofte en sedert . . . zijne levenstaak op deze aarde.

Met heiligen ijver, vasten moed en onbegrensde blijdschap, als een uit den dood verrezenen, reist hij huiswaarts, en zoodra heeft hij den vaderlandschen bodem niet betreden, of hij deelt zijn boezemvriend, den graaf de Brétignères, zijn bevind mede en heeft het geluk hem over te halen om Mettraij, door den graaf sedert lang bestemd, om er een Godshuis voor oude lieden te bouwen, op eene bij uitstek groote schaal, voor een gansch ander doel dienstbaar te maken.

De waardige graaf trad toe en . . . . . Mettraij werd wat het nu is: eene landbouwkundige inrigting, waar men leert leven op aarde, om aan gindsche zijde des grafs een waardig hemelburger te zijn. Immers niet alleen voor het verstand, maar ook voor het hart wordt er gezorgd. Het physieke, intellectuele en morele gaan hand aan hand. Kerk, school, arbeid, vooral landbouwkundige arbeid staan er op den voorgrond.

Ik zou de grenzen van ons bestek te ver overschrijden, indien ik in nadere bijzonderheden trad. Vooral daar in openlijke schrifturen alles haarfijn behandeld en uiteengezet is. Genoeg! zij trok de aandacht van een Fries, op wien met regt toepasselijk is: Sans peur et sans blâme, d. i. zonder vrees en zonder smet. Zonder vrees en angst, maar vol moed en ijver, waar en wanneer 't het heil der menschheid, vooral de verwaarloosde volksmenigte geldt. En zonder smet wat zijn afkomst, naam en persoon betreft.

Wie zou den waardigen *W. H. Suringar* niet, bij name althans, kennen? ... Nederland mag trotsch zijn op den man, die, om zich vrij en ongestoord aan het heil van anderen te kunnen toewijden, zijne eigen zaken heeft ter zijde gezet en reist en trekt, onderzoekt en opspoort, wat ter bereiking van zijn doel noodig en wenschelijk is.

Nauwelijks heeft hij van Mettraij gehoord of, ten jare 1845, reisde hij derwaarts, om alles, met de meeste naauwkeurigheid, in oogenschouw te nemen; terwijl hij onder den titel van: *Mijn bezoek in Mettraij*, verslag geeft van zijn verblijf en bevind aldaar.

De uitslag laat zich denken. Bij een' man als S u r i n g a r moest hetgene hij gezien en gehoord had eenen diepen, ja, onuitwischbaren indruk achterlaten. Zoo iets moest men ook in Nederland bezitten, was zijn wensch en zijn woord. Achtereenvolgend werden *das Rauhe Hause* te Hamburg en de *Ragged schools* te Londen door hem bezocht. Zijn levensspreuk: *handen aan het werk*, werd het opwekkingswoord, gerigt tot de zonen en dochteren van Nederland. »*Handen aan het werk*", zoo klonk het; »en binnen drie of vier jaren zullen wij een welingerigt Mettraij in Nederland hebben."

En dat woord vond weerklank, en . . . . Nederland mag roem dragen op zijn Protestantsch Mettraij te Rijsselt, bij Zutphen.

De geschiedenis van de tweede helft der XIXe eeuw onzes vaderlands, wordt geopend met de vermelding van een feit, dat niet anders dan Godverheerlijkend kan heeten, omdat het een zegen der menschheid is. S u r i n g a r heeft nieuwe en onverwelkelijke lauweren geplukt.

Tot dusverre stond ik stil bij den oorsprong der Fransche en Hollandsche Mettraij, vestigen wij nu eens den blik op het inwendige dier inrigtingen en het doel dat de stichters beoogen. Diep doordrongen van de overtuiging dat volksgeluk afhankelijk is van volksopvoeding, en bij gemis van deze de misdaad en ellende onbeschaamd en ongeteugeld optreden en veroveringen maken; bij het licht der geschiedenis en ondervinding inziende dat het niet genoeg is de misdaad te straffen, maar de misdaad moet voorgekomen worden, heeft men begrepen, en te regt, geen proefhoudender en zekerder middelen kunnen aangewend worden, dan onderwijs en werkverschaffing. Het meerendeel der bewoners van elken kerker bestaat uit hen, die in 't geheel geen, of uiterst gebrekkig onderwijs ontvingen. Die, bij gebrek aan arbeid, omdat zij geen goede en geoefende arbeiders waren, door ledigheid en broodsgebrek, tot allerlei misdaden vervallen en van kwaad tot erger overslaan... Uit zulk een geslacht komt een soortgelijk voort en de Staat wordt overladen met deugnieten en ballast in de maatschappij.

Zoo eene inrigting, is de Mettraij bij uitstek, ja! ten volle geschikt, in dit gebrek te voorzien en zulke ellende te voorkomen.

Immers, ofschoon in de inwendige inrigting, wijze van beheer en wat meer zij eenig verschil valt op te merken, voortspruitende eensdeels uit volkszeden en gebruiken, en anderdeels ten gevolge van luchtstreek en land, zoo heeft de Fransche met de Hollandsche Mettraij, even als elk dier inrigtingen in het buitenland, een en hetzelfde doel. Dat doel is niet alleen het kind te huisvesten, te kleeden en te voeden, maar er een mensch van te maken door onderwijs, opvoeding, arbeid.

Niet dat men het hoofd opvult met dingen, die hem later niet te pas komen, en wier beoefening een waarachtig tijdverlies en onverschoonlijk tijdverspillen mogen gerekend worden, maar die hij in het alledaagsche leven, zoo huisselijk als maatschappelijk, onmisbaar noodig heeft.

Terwijl men waakt voor de gezondheid van het ligchaam, door behoorlijk, gezond en toereikend voedsel; door veelvuldige beweging in de open lucht, zoo als door exerceren, tuin- en akkerarbeid, baden en zwemmen onder behoorlijk en naauwkeurig toezigt, — zoo wordt door dagelijksch schoolonderwijs naar de vatbaarheid van het kind, voor de ontwikkeling van zijn verstand gezorgd. Daaraan knoopt zich onvermijdelijk vast het godsdienstig onderrigt en de zedelijke ontwikkeling door katechiseren, bijbellezing, kerkgaan, opdat de knaap zijn God leere kennen, uit wederliefde Hem beminne, en zoo doende, zindelijk als hij is op lijf en kleeren, rein blijve of worde naar hoofd en hart.

Maar hiermede is in de Mettraij, welke ook en waar, niet alles afgedaan. Het doel der Mettraij strekt zich verder uit. Men ziet in het kind den aanstaanden, maar nog ongevormden mensch, die later op eigen beenen moet staan, niet ten laste van anderen blijven, maar zich zelven redden en onderhouden kan, — ja! die een eigen huishouding voor zijne rekening moet, althans zou kunnen nemen.

Het middel daartoe is: *arbeid!!* Gelijk men in de Mettraij lezen leert en schrijven en wat meer zij, zoo leert men den knaap ook werken, of arbeiden, onder bekwaam toezigt, teregtwijzing en raad. Arbeid, geëvenredigd aan zijne krachten. En die arbeid bepaalt zich hoofdzakelijk tot landbouw. Omdat er geen gezonder, maar ook geen winstgevender is uit te denken. Waar en wanneer andere arbeiders, door konkurrentie, overvloed en wat niet al, gevaar loopen dat hun bestaan verminderd worde en hun persoonlijk of huisselijk belang er onder lijde, niet zóó met den Landman.

Geen gelukkiger, geen vrijer mensch dan de gezonde en ijverige boer. Wat zou eene maatschappij zijn zonder boeren? Het woord klinke hard en plomp — maar het is een titel die inwendig meer waarde bezit, dan hooge afkomst en geboorte. Daarmede zij echter niet gedacht dat andere arbeid is uitgesloten. Verre van dien! Waar de zaken in 't groot gedreven worden, heeft men bakker, timmerman, metselaar, schoen en kleêrenmaker noodig en op het terrein zelve aangesteld; waardoor gelegenheid gegeven wordt aan jongelingen, die een dier ambachten boven den landbouw verkiezen, zich daarin te bekwamen, om later daardoor een middel van bestaan te hebben, hetzij op, hetzij buiten de Mettraij. Hetzelfde is van toepassing ten aanzien van het exerceren leeren, opdat zij die later in krijgsdienst willen treden, genoegzame praktische vaardigheid bezitten in het hanteren der wapenen.

Hoe het echter zij, elk moet landbouw leeren. Zij het voor het vervolg hoofd of bijzaak — middel van bestaan, of van lotsverbetering en uitspanning.

Militairement gaat alles op de klok af. Op bevel van den directeur zegt de bel, dat het tijd is van opstaan of ter ruste gaan; eten en drinken, bidden en danken, school en kerk, arbeid of uitspanning; opdat de knaap leere wat orde is, en hoe orde den arbeid gemakkelijker maakt en tijdwinst mag heten.

Alle onderwijs, alle arbeid is klassikaal en onder opzigt. Zoo min eigendunkelijkheid als ligchaamsstraf wordt geduld, op straffe van ontzet uit de betrekking die men bekleedt. De weg van overtuiging, door te werken op hoofd en hart, en geen enkelen zijweg mag en moet en wordt in dergelijke stichtingen ingeslagen. Geen smadelijke bejegening of bits woord en verwijt mag binnen Mettraij's omtrek vernomen of geduld worden. Het wachtwoord, de levensspreuk en grondwet in elke Mettraij zijn: »hebt elkander lief!"

Die taak voorwaar is zwaar, maar de uitvoerbaarheid is door de ondervinding bewezen. Dit hangt af van de hoofden, wier gedragslijn zijn moet: Streng regtvaardig, maar lankmoedig en liefdrijk tevens.

In die mannen eischt men geene professorale kennis, maar een helder hoofd en een warm hart dat klopt voor het heil

van verwaarloosde wezens. En dat daarom, omdat men van die knapen geen geleerden, maar praktische, huishoudelijke menschen zoekt te maken.

Zij arbeiden ploegswijze; zij slapen geklassificeerd, naar den ouderdom en in slaapvertrekken, sommigen voor zeven, anderen voor tien ingerigt, om het familieleven te bevorderen. Alleen echter zoo, dat zij door den opziener, met een oogopslag, te overzien en gade te slaan zijn. Niets zonder God. — Derhalve 's morgens en 's avonds gebed bij ontwaken en slapen gaan. Maar kort. Het kind heeft weinig geduld. Het is en blijft een kind.

Niemand mag komen of gaan, zonder speciaal verlof, om alle verkeerdheden voort te komen. Niemand mag geschenken geven aan een kind, zonder voorkennis en toestemming. In de Mettraij bestaat geen honger en kommer, en snoeperijen zijn het gif der deugd en het lokaas der misdaad.

Ziedaar in 't kort een Mettraij geschetst!

(*Het 2e. gedeelte in een volgend nommer*).

In een Anglo - Amerikaansch dagblad vindt men de volgende beschouwingen:

„Wanneer de drijvende bevolking der aarde bijeengerekend wordt, kan men ze, naar de opgaaf der statistieken, op meer dan een millioen begroten. Gewoonlijk heeft men deze drijvende bevolking niet als een deel van de politieke magt beschouwd en haar ook geen deel aan de lotgevallen der menschelijke maatschappij toegekend. Doch de tijd komt, dat haar getal en hare verbazend snelle uitbreiding in de Vereenigde Staten — de scheepvaart is verviervoudigd, terwijl de bevolking zich verdubbelde — de opmerkzaamheid der geschiedschrijvers en wijsgeeren tot zich trekken moet. In den jongsten tijd heeft de kunst veel tot hare magt bijgedragen. De stoom heeft hare vloten grootelijks verheven. De opmerkzaamheid der wetenschappelijke mannen rigt zich op haar en plotseling is, bijzonder door het werk van den luitenant Maury van de marine der Vereenigde Staten, een groot leger van waarnemers van alle natuurverschijnselen in het leven geroepen, en heeft zich over alle deelen aan den Oceaan verspreid. Ieder scheepskapitein heeft geleerd uit elke zich opdoende gelegenheid voordeel te trekken en een registrateur van feiten te worden. Gelijk aan getal en invloed, heeft deze stand ook aan aanzien gewonnen, en de maritime bevolking welke hare oude plaats in de beschaving weder inneemt, om weder de hoofdrol over te nemen, zal de onderscheidene natien der wereld in *eene* maatschappij vereenigen. Een vergelijkender wijze maar korte tijd is verloopen, sedert Holland, hetwelk thans minder dan het vijftigste deel der zeelieden en tonnenmaat der wereld bezit, de grootste zeemogendheid was. Holland is sedert dien tijd niet gedaald, maar andere natien zijn opgeklommen, en de impulsie welke Holland verstrekte, duurt en wast voort door de gansche wereld. De handel, als een wezenlijk deel der maatschappij, en de ter bevordering dienende scheepvaart, zijn evenredig nog in hunne kindschheid. Het is niet onwaarschijnlijk, dat ieder deel van den Oceaan eenmaal nog zoo met schepen bedekt zal zijn als het Engelsche kanaal."

Scheepvaart.

Uitgeklaard.

Den 15n. dezer, het schip *Wibrandus Udo*, kapt. L. S. Brouwer, naar Amsterdam, lading: 251 v. Suiker 356,113 pond.

Idem, de Nd. Am. Brik *S. Thurston*, kapt. E. Loring, naar Gloucester; lading: 259 vaten Suiker 375.505 pond, 47 vaten Melassie 5499 gall. en 42 vaten Lemmetjes.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Suriname, kapt. P. Reijntjes, adres bij Gisius & Co. — Sluit 28 *dezer*.

Anna Maria Wilhelmina, kapt. J. Jansen, adres bij J. H. Zaal.

Louisa Christina, kapt. Ten Harmse, adres bij J. H. Zaal.

Javaan, kapt. Eijlers, adres bij F. P. Bouguenon.

Plata, kapt. Koch, adres bij H. C. Levy.

Janna Adriana, kapt. Franken, adres bij H. Degenhard.

ADVERTENTIEN.

Dr. **K. P. TER REEHORST**, Translateur bij de Regtbanken te *London*, en Onderwijzer in *tien* Talen, belast zich, met het waarnemen van alle Geregts- en Questieuse Zaken in Engeland.
Adres: Dr. K. P. TER REEHORST, GRESHAM HOUSE, 24 *Old Broad Sreet, City, London*. (13660)

(13661) Tegen *Kontante Betaling* worden bij inschrijving te koop aangeboden; mits het hoogste bod goedgekeurd wordende:

40 VATEN SUIKER,

van Plant. *Hazard*, en

34 DITO DITO,

van Plant. *Potribo*,

om voor rekening en risico van den kooper, binnen 14 dagen van de Plantaadjes af te halen.

Zullende de inschrijvings-billetten aangenomen en geopend worden tot VRIJDAG den 17den dezer, des morgens ten 10 ure, ten kantore van J. FROUIN.

Paramaribo, den 14 *October* 1856.

VENDU.

[13650] **HEDEN MORGEN** om 9 ure, zullen ten huize van den Heer KOHN aan de *Watermolen straat*, door den Vendumeester A. SALOMONS, verkocht worden:

Diverse **WINKELGOEDEREN**, DRANKEN, *kwart* en *halve* tonnen extra *Hamb.* ZOUTVLEESCH, WITTE O. I. **RIJST**, W. P. Planken, benevens 1 **ROLDER**.

Zijnde de Planken te bezigtigen ten huize van J. VON KÖNIGSLÖW & D'ARTENAY, de Rolder op het Erf van den boedel S. DE LA PARRA naast de Heeren BIXBY & Co.

De GOEDEREN zijn te bezigtigen op den verkoopdag.

Heden Middag ten 5 ure,

VERHURING der geadverteerde SLAVEN, ten huize van den Gezworen Klerk M. L. GOEDE. (13675)

J. C. GOMPERTS,

Vendumeester,

zal MORGEN om 9 uren verkoopen:

Kwart vaatjes extra Holl. VLEESCH, *STUKGOEDEREN*, nieuwe halve Leggers, 1 melkgevende *KOE* en *KALF*, 1 **STEENEZEL** enz. (13657)

(13643) Op Vrijdag den 17den October 1856, des namiddags ten 4 ure, zal door den Vendumeester J. C. GOMPERTS, ten huize van den Heer THS. GREEN aan de *Saramacca straat*, voor rekening van wien het mogt aangaan, *ad opus jus habentium* publiekelijk tegen *gereede betaling* worden verkocht:

Het afgekeurd Nederlandsche *gezinkt* Schoener Galjootschip **AANTJE EN JANSJE**, gevoerd geweest door kapt. A. A. KROL, met al deszelfs toebehooren, als: Masten, Ankers, Kettingen, Touwwerk, Zeilen, Rondhouten, Boot, gereedschappen, enz. enz., en zulks bij kavelingen, zoo als dezelve ten huize voormeld, op **HEDEN** en **MORGEN** ter bezigtiging zullen liggen. — Kunnende het schip op aanvrage bij kapt. A. A. KROL bezigtigd worden.

Paramaribo, den 16 *October* 1856.

TE HUUR

Een **DRESNEGER**. — Adres ter dezer Drukkerij. (13659)

J. G. KRAMER & C°.

hebben met de laatst gearriveerde schepen ontvangen:

Alle soorten

versche ***PROVISIEN,***

EETWAREN in blik, *DRANKEN*, enz., enz.

Patent-, raap-, gekookt en ongekookt Lijnolie, Loodwit, Zinkwit, diverse drooge *VERFWAREN*.

Osnabrugsch **LINNEN**, blaauw gestreept dito, ongebleekt Huismans en Bielefeldsch dito, Vriesbont, Meubelchits, Calico, rood en blaauw Chelas, russisch Calminck, wit en grijs DRIL, Satinet, katoenen en garen Servet, Haarlemmer Streep, Flanel, Orleans, zwart vesten Satijn, zwarte zijden DASSEN, gekleurde FOULARDS, wollen en katoenen gesorteerde KOUSEN en SOKKEN, ongebleekte *BORSTROKKEN* en *PANTALONS*, katoenen, zijden en castoren *HANDSCHOENEN*, garen Boekjesstreep, wollen **DEKENS**.

Gesorteerde *PLANTAGIE GEREEDSCHAPPEN*, ijzeren Potten, glasruiten. (13662)

M. J. HEIJMANS

heeft wederom ontvangen:

Extra **BOTER** en *KAAS*, alsmede groote *BROODSUIKERS* en *extra* **COGNAC BRANDEWIJN** en meer andere *GOEDEREN*. [13658]

Gedrukt bij J. C. MULLER Az.